TOVERI

Lännen suomalaisen työväen äänenkannattaja, ilmestyy Astoriassa, Oregon, joka päivä paitsi sunnuntaina.

TOIMITUSKUNTA:
W. N. REIVO LAURI MOILANEN
ADOLPH SALMI K. E. HEIKKINEN
A. B. MAKELA

TOVERI
(THE COMRADE)

The organ of the Finnish workers in the Western states. The only Finnish daily in the West. Published daily, except Sunday, at Astoria, Ore., by the Western Workmen's Publishing Society.

Ilmotushinta 40c palstatuumalta. Kuolemanilmotukset $1.50 kerta ja muistovärsyillä $2.00 kerta. Kihlaus-, syntymä- ja avioliitto-ilmotukset 50c kerta, halutaantieto- ja nimenmuutto-ilmotukset 25c kerta, naimailmotukset $1.50 kerta, avioero-ilmotukset $1.00 kerta. Seisovat ilmotukset sopimuksen mukaan. Satunnaisista ilmotuksista tulee rahan seurata mukana. Englanninkielestä suomennetaan vapaasti.

Entered as second-class mail matter July 18, 1912, at the postoffice at Astoria, Oregon, under the Act of March 3, 1879.

TILAUSHINNAT
Yhdysvalloissa ja Canadassa:
Yksi vuosikerta..$4.00 6 kuukautta..$2.25
3 kuukautta.....$1.35 1 kuukausi... .50
Suomeen ja muualle ulkomaille:
Yksi vuosikerta..$6.50 6 kuukautta..$3.50

SUBSCRIPTION RATES:
In the United States and Canada
One year.....$4.00 Six months.....$2.25
Three months..$1.35 One month..... .50
Huoneusto sijaitsee 10:nnen ja Duane katujen kulmassa. Telefooni: konttori 365, toimitus 832.

Miksi ei neuvotteluja ennen lakkoa

Nyt kun joitakin täkäläisiä lakkoja on onnistuttu päättämään tekemällä työläisille osittaisia myönnytyksiä ja saamalla ne sitte luopumaan osittain vaatimuksistaan, nostetaan kysymys, miksi ei kaikkia lakkoja voida sovittaa neuvottelemalla jo ennen lakon alkua?

Pyritään yhä kiihkeämmin siihen porvariston ikävöimään mutta koskaan saavuttamattomaan tilanteeseen, jolloin työväestöllä ei olisi oikeutta tehdä lakkoa ollenkaan, vaan olisi se pakotettu alistamaan vaatimuksensa jonkun sovittelulautakunnan harkittavaksi ja — hylättäväksi.

Neuvotteluilla lakon jälkeen ja ennen lakkoa on suuri ero. Neuvottelut ennen lakkoa tapahtuvat useinkin vain työnantajien asettamilla ehdoilla, kun neuvottelut lakon jälkeen sen sijaan tapahtuvat enemmän työläisten asettamilla ehdoilla. Työväestö on lakossa ollessaan osottautunut niin voimakkaaksi, että työnantajien on pakko tunnustaa sille joitakin myönnytyksiä jo ennen neuvotteluja ja niille myönnytyksille perustuvat vasta neuvottelut.

Esimerkkinä mainittakoon Seattlen raitiotieläisten voitto. Jos lakkolaiset olisivat alistaneet kysymyksen kahdeksan tunnin työpäivästä ja järjestysmisoikeudesta neuvottelijain ratkaistavaksi, niin saamme olla aivan varmoja siitä, että heidät olisi määrätty takasin työhön selityksillä että "nykyinen aika" ei ole sopiva sellaisille myönnytyksille. Mutta kun lakolla osotettiin, että nykyinen aika juuri onkin mitä sopivin sellaisille vaatimuksille, niin täytyi yhtiön pyytää neuvotteluja ja luvata jo etukäteen tunnustaa työläisilleen järjestymisoikeuden ja kahdeksan tunnin työpäivän.

Porvaristo ei tarkotakaan sellaisia neuvotteluja, joissa työväestö olisi edustettuna, vaan sellaisia, joissa "puolueeton lautakunta" ratkaisisi koko vaatimukset. Porvareille ei ole edullisempaa työläisten vaatimusten ratkaisutapaa, kuin "puolueeton lautakunta", sillä se edustaa kaikissa tapauksissa heitä. Siten tulisivat he saamaan täydellisen vallan ratkaista asiat omien etujensa mukaan. Siksi he vaativat sovintolautakuntia, mutta juuri siksi on työväestön asetuttava mitä jyrkimmin selläista suunnitelmaa vastaan, että ei saa mennä lakkoon olipa "aika" minkälainen tahansa, tai mikä hyvänsä vaatimus kysymyksessä.

On sentään yksi kysymys, jossa porvaristokin pelkää neuvotteluja "ennen lakkoa" ja jossa se aina "straikkaa" (lyö) ensin ja sitte vasta neuvottelee sen jälkeen. Kansainvälisiä selkkauksia ei porvaristo jätä neuvottelujen varaan, vaan sotii milloin vain saa tilaisuuden.

Ja kun kerran kysymys on vastapuolueen voittamisesta, niin silloinhan ei voi jättää sen määrättäväksi riidanalaista kysymystä. Täytyy lakkoutua ellei porvaristo muuten myönny. Ja kun siten tehdään, niin lakko ei tuseassa tapauksessa kauan kestäkään, kunhan työväestö vain tuntee voimansa ja toimii sen mukaan.

Osuusliike suomalaisten keskuudessa

Amerikan suomalaisen väestön keskuudessa on viime vuosien ajalla osuustoiminta herännyt hiljoilleen henkiin ja voittaa nopeasti alaa. Vaikkakaan sitä ei ole täällä lännellä vielä suuremmassa määrässä havaittavissa, niin idässä ja keskivaltioissa on olemassa lukuisa joukko voimakkaita ja laajaa liikettä tekeviä osuuskauppoja ja muita osuusliikkeitä. Lännellä luonnollisesti estää hajanainen asutus perustamasta suomalaisten keskuuteen osuusliikkeitä, paitsi joillakin paikkakunnilla, kuten niitä jo onkin, mutta täälläkin olisi tilaisuus perustaa niitä yhdessä amerikalaisen työväestön kanssa, sillä tarvetta täälläkään ei puuttune.

Täällä on joitakin osuusliikkeitä olemassakin, mutta yleisesti ne kituvat kannatuksen puutteessa, johtuen se osittain siitä, että osuusliikkeitten taholta on melkein tykkänään lyöty laimin agitatsionin harjoittaminen osuustoiminnan periaatteiden selvittämiseksi. Ellei työväestö käsitä osuusliikkeistä saamaansa hyötyä, ja ennen kaikkea, ellei se käsitä osuustoimintaa osaksi työväenliikkeestä, menettää osuustoiminta pian uutuuden viehätyksensä ja liikkeet alkavat kitua kannatuksen puutteessa.

Keskivaltioissa pidettiin äskettäin osuusliittojen yleinen edustajakokous, jossa pohdittiin osuustoimintaa koskevia kysymyksiä laajaperäisesti ja tehtiin päätöksiä, joista on tulevaisuudessa tuntuvaa hyötyä elleivät ne vain jää pelkiksi päätöksiksi. Kokouksen tärkeimpinä kysymyksinä olivat valistustyö ja yhteistoiminnan laajentaminen, suunnittelemalla keskusliikkeen perustamista, jonka yhteyteen tulisi m. m. leipomo.

Keskustoimistoa ja leipomoa koskeva ponsi kuuluu:

"Jokapäiväinen kokemus on jokaiselle osuusliikkeelle osottanut sen tosiasian, että nykyisen liikejärjestelmän vallitessa on menestymisen välttämättömänä ehtona kullakin liikkeellä pääoman kasvattaminen. Kuta suuremmaksi joku liike voidaan paisuttaa, sen suuremmat menestymisen ehdot sillä on olemassa. Pienen liikkeen täytyy pysyä kituvassa asemassa ja lopulta kuolla kilpailun alaisena.

"Nykyaikainen liiketilanne ei vaadi ainoastaan sitä, että jokaisen yksityisen liikkeen täytyy pääomiansa kartuttaa, vaan vieläpä sitäkin, että niiden täytyy yhtyä suuremmiksi kokonaisuuksiksi ja saada sen kautta todellisen suuriliikkeen luonteen. Suurkauppaliikkeen edut pienliikkeeseen verrattuna ovat siinä, että se voi tehdä sekä ostot että myynnit suurissa erissä ja tehdä menot kutakin dollaria kohden pienemmäksi ja sen kautta liikevoiton suuremmaksi.

"Osuusliikkeet, jotka ovat vähäväkisten liikkeitä, eivät ole saaneet käytettäväkseen riittävää pääomaa eikä mikään niistä voi koskaan toivoakaan yksityisenä liikkeenä saavansakaan käytettäväkseen niin suurta pääomaa kuin kapitalistisilla suuriliikkeillä on, joten ne eivät ajan oloon voisi menestyksellisesti kilpailla hinnoissa ja tavaran laadussa yksityisten suuriliikkeiden kanssa, puhumattakaan siitä, että ne voisivat yksityiset suuriliikkeet siinä voittaa ja lopulta tuhota.

"Mutta siellä missä yksi on voimaton voi yhteenliittyminen tuoda voimaa. Samoinkuin jokainen osuuskuntaan kuuluva yksilö on kykenemätön perustamaan edes pienliikettäkään omin voiminsa, mutta liittymällä yhteen useamman samallaisen kanssa he voivat sen perustaa, samoin osuuskaupat, niin pieniä kuin ne yksityisinä kauppoina saattavatkin olla, voivat yhteenliittymällä muodostua suuriliikkeeksi. Sellainen muoto on laillistetun ostorenkaan perustaminen, josta jonkun ajan kuluttua oman toimintansa kautta muodostuu tukkuliike. Kokoomalla nyt ensiksi ostovoimat yhteen voivat osuusliikkeet saada ostoissaan suuriliikkeen luonteen, josta on etuisuuksina ostohinnan alentuminen, tavaran laadun valikoimismahdollisuus ja siis tavaran laadun parantaminen ja ostamiseen käytetyn työn ja energian vähentyminen. Samalla kertaa voidaan välittää osuuskauppojen keskisiä tavaranvaihtoja, joka on varsinkin tärkeää maalaisosuuskunnille, mutta jonka merkitystä ei ole liian vähäiseksi arvioitava kaupunkilaisosuuskuntiinkaan nähden, sillä onhan edullista ostaa maantuotteita suoraan farmareilta ja vieläpä osuuskunnan välityksellä. Sellaisen välityksen tarve on jo kauan tunnettu, mutta on puuttunut keskuslaitosta.

"Suomalainen väestö on tottunut käyttämään sen laatuista leipätavaraa, jota on vaikeanpuoleista aina riittävästi saada, puhumattakaan siitä että se olisi taatusti puhdasta. Sen vuoksi on herännyt ajatus perustaa oma leipomo, joka mahdollisimman pian alkaisi valmistamaan kovaa leipää ja korppuja, mutta jonka toimintaa ajan oloon voitaisi laajentaa käsittämään koko leipomoalan.

"Näitä seikkoja silmällä pitäen päättää kokous, että Superiorissa, Wis., laillistetaan sen valtion osuustoimintalakien mukaisesti osuuskauppojen keskusliike ja leipomo nimellä Co-operative Central Exchange $20,000 pääomalla jaettuna 200:aan sadan dollarin osakkeeseen, joita saavat lunastaa osuusliikkeet mikäli mah dollista arvioimansa leivänkulutuksen mukaan, sillä on olemassa mahdollisuus että alussa ei voida leipää tuottaa riittävästi kaikille, joten tuotteita mahdollisesti voidaan antaa alussa kullekin suhteellisesti ostamansa pääoman mukaan. Väliaikaiseksi johtokunnaksi tälle yritykselle kokous valitsee seitsemän henkilöä, nim. Superiorista kolme, Cloquetista kaksi ja Iron Riveriltä kaksi. Samoin valitsee kokous liikkeenhoitajan, jonka tehtävänä on yhdessä johtokunnan kanssa järjestää yhteisostot ja panna leipomoliike alulle.

"Myöskin velvoittaa kokous täten valitun johtokunnan laatimaan mitä pikemmin sääntöluonnoksen laillistettule liikkeelle ja alistamaan sen jonkun määräajan kuluessa tähän renkaaseen kuuluvien ja alistamispäivään mennessä yhtyneiden hyväksyttäväksi sekä toimimaan kaikin puolin mahdollisimman pikaisesti sekä yhteisoston että leipomon kuntoon saattamiseksi.

"Katsoen siihen, että tämä yritys on mitä laajakantoisin osuustoiminnallinen yritys, kehottaa kokous kaikkia niitä osuuskuntia, jotka maantieteellisesti voivat sen tehdä, yhtymään tähän perustettuun Co-operative Central Exchange'en ja ostamaan siihen osakkeita, ymmärryksenä ollen se, että karttuvaa osakepääomaa ei ole tarvis käyttää yhteisostoon, vaan ainoastaan leipomoon, koska yhteisostot niin kauan kuin ei varsinaista tukkuliikettä ole, voidaan suorittaa ilman että keskusliikkeellä on pääomaa käytettävänään."

Kokouksen päätösten johdosta lausuu Työmies m. m. seuraavaa:

"Tämä päätös todistaa, että nykyisilläänkin ollen on osuuskuntien takana oleva taloudellinen mahti siksi merkittävä, että tällaiseen toimenpiteeseen uskalletaan ryhtyä pelkäämättä siitä olevan voittamattomia vaikeuksia.

"Pidämme tärkeinä niitä päätöksiä ja suunnitelmia, joita kokous teki vastaisen valistamistyön suhteen. Meillä on syytä iloita näistä päätöksistä, sillä työväenliikkeen tästä haarasta, osuustoiminnasta, ei ole periaatteellista työtä tehty juuri lainkaan, ellei ota lukuun yksilöitä, jotka ovat joutuneet kantamaan liian raskaita taakkoja. Nyt, kun järjestyminen osuustoiminnassa on hyvällä alulla, voidaan kokouksen päätösten mukaisilla valistustoimenpiteillä korjata se, mikä vuosien varrella on korjaamatta jätetty. Osuustoiminta alkaa silloin oikeasta päästä, kun kannattajajoukko valistetaan tietoiseksi tehtävistään. Olemme myöskin varmat, että tämänlaatuinen valistustyö tulee olemaan sosialistiselle työväenliikkeelle edullista ja lähettämään riveihimme ennen meille vieraina pysyneitä työläiskerroksia.

"Kokouksen toinen tärkeä päätös on osuustoiminnallisen yhteisostorenkaan ja osuusleipomoliikkeen perustaminen osuuskuntien käytettäväksi. Nämä molemmat tulevat toimimaan kiinteästi yhdessä ja saman johdon alaisina ja muodostetaan niiden osakerahasto siten, että osuuskunnat ainoastaan ostavat osakkeita siihen."

Eiköhän länsivaltioissakin toimivien osuusliikkeitten sopisi antautua yhteistoimintaan saman keskusliikkeen kanssa, sillä mitä laajemmilla aloilla liikettä välitetään, sitä paremmat ovat tulokset, koska keskusliikkeen voima siten kasvaa. Asianomaisten sopii tutustua asiaan ja hankkia siitä lähempiä tietoja.

Haaveita ja tottakin

Vähäpätöinen kolmen biljoonan dollarin lisäys Britannian sotaluottoon nostaa Britannian sotavelat yli 26,000,000,000 dollarin, tai kahdeksan kertaa niin korkealle kuin kansallisvelat olivat ennen sotaa. Päivittäiset sotamenot ovat nykyisin noin 40,000,000 dollaria.

Yhdysvallat, joka ei ole vielä iskenyt ensimäistäkään iskuaan sodassa, on arvioinut tulevan vuoden sotakulunsa 14,000,000,000 dollariksi. Saksan sotakulut ovat tähän mennessä melkein samat kuin Englanninkin, tai noin 25,000,000,000 dollaria. Ranskan 20,000,000,000, Venäjän 15,000,000,000, Itävallan 12,000,000,000, Italian 5,000,000,000, ja tusinan verran pienempien valtojen ainakin 10,000,000,000 dollaria, joten koko sotavelkojen yhteenlaskettu summa nousee noin 127,000,000,000 dollariin.eikä kukaan tiedä vaikka sotaa kestäisi vielä useita vuosia. Edelläolevaan ei ole ollenkaan laskettu sodan aiheuttamaa omaisuuden hävitystä, joka ei suinkaan voi olla alle 25,000,000,000 dollarin, kohoten summa siis työreissä luvuissa noin 150,000,000,000 dollariin. Kansallisvelkojen yhteissumma koko mailmassa nousi vuonna 1914 40,000,000,000 dollariin, ja varma on, että se alhaisimpienkin laskelmien mukaan kohoaa 250,000,000,000 dollariin siksi kun sota loppuu.

Noin vuosi toista takaperin me kyselimme lukijoiltamme, miten he luulevat sellaisen summan tai edes sen korkojen olevan maksettavissa. Nyt ei enää ole tarpeellista tehdä sellaisia kysymyksiä. Sitä ei tulla koskaan maksamaan. Jo kauan sitte ovat rahamiehet itsekin tulleet siihen käsitykseen mikäli lainattujen summien takasinmaksu on kysymyksessä, ja nykyisin näyttävät tulevan samaan käsitykseen korkojen maksunkin suhteen. Sen sijaan että annettaisi vakuutuksia otettujen lainojen takasinmaksusta, selitellään lukuisissa finanssiasioita käsittelevissä lehtisissä nyt minkälainen on sodan jälkeen nousevan mailman taloudellinen rakenne; sen suhteen lausutaan arveluita ja varoituksia. Venäjä on tässä suhteessa ollut voimakas tekijä, antaen aihetta asian käsittelylle.

Sodan alussa selitti muuan brittiläinen valtiomies, Lloyd George tai Churchill, että sodan voittavat ne joilla on käytettävänään viimeiset 100,000,000 puntaa. Silloin oltiin yksimielisia siitä, että raharuhtinailla oli hallussaan sotarahasto, ja milloin hyvänsä se tyhjenee tai suletaan, loppuu sota. Tämä taikauskoinen käsite on nyt häviämässä. Pääoman valta sulkea tai avata taivaan ja helvetin portit on muuttunut ontoksi taruksi.

Kun sota, jonka etevimmät rahamiehet laskivat kestävän korkeintaan vain kuusi kuukautta, on kestänyt kolme vuotta, ovat entiset käsitykset osottautuneet valheellisiksi. Ja sen mukana menee käsitys "rahallisesta vararikostakin" jonka piti lopettaa sodan automaattisesti. Heikkoja yrityksiä sen käsityksen edelleen elävänä pitämiseksi tosin on olemassa, mutta enimmäkseen siitä jo luovutaan ja yleisesti kuulemme siitä puhuttavan varsin vähän.

Laveammin puhuen tarkottaa se sitä,että sodan jatkamiseksi ei tarvita välttämättömästi enempää kapitalisteja kuin pääomaakaan. Vain työn tuloksia käytetään ja nämä tavattomat sotavelkasummat ovat nykyisinkin vain hiukan muuta kuin kirjanpidollisia numeroita, joilla seurataan sitä mitä on otettu. Sodan jälkeen muuttuvat ne vain "paperipalasiksi". Nykyisinkään ovat ne tuskin muuta kuin pelkkä nimellisyys, entisestä tottumuksesta johtunut tapa.

Ja jos mailma kerran voi nyt tulla toimeen ilman kapitalisteja ja pääomaa — me käytämme määritelmää sosialistisessa ajatustavassa — niin voi se sodan jälkeenkin tulla toimeen ilman niitä. Ja se tuleckin. Se etenee pääomakäsitteestä yksinkertasempaan työn tuote-käsitteeseen. Kapitalisti tulee saamaan ainoastaan "kieltäytymispalkkionsa", mutta ei lisääntyvässä "pääomassaan", vaan toiminnassaan sosialistisessa yhteistoiminnalle perustuvassa yhteiskunnassa. Siinä kaikki mitä on jälellä hänelle tai kenelle hyvänsä.

Näiden huikeiden numerojen, jotka edelleen suurenevat, ei enää tarvitse pelottaa ketään suuruudellaan. Meille on usein selitetty, että "ihmisäly ei voi käsittää niitä". Sodan jälkeen tulee ihmisälyllä olemaan muutakin tehtävää, paljon tärkeämpää kuin käsittää näitä numeroita ja siksi ei se tule sellaista yrittämäänkään. Se mitä kapitalistit ovat menettäneet, on kokonaan merkityksetöntä siihen nähden mitä tehdään mailman kanssa, jonka — vailla "pääomaa" — työläiset ovat voittaneet. — New York Call.

MAILMANKATSOMUKSIA

UUTINEN OLI TACOMASTA

Eilisessä lehdessä julaistusta uutisesta, jossa kerrottiin suomalaisen tytön Martha Valleyn joutuneen katuvaunuonnettomuuden uhriksi, oli jäänyt paikan nimi pois. Piti olla Tacoma. Katuvaunulinjan nimeksi oli tullut Point Deplonce, piti olla Point Defiance.

SOTILASKASVATUKSEN "KAKSITERÄISYYDESTÄ"

tulee yhä uusia todistuksia. Äskettäin lausui Englannin palveluksessa oleva buurikenraali Smuts:

"Emme tunteneet afrikkalaisten alkuasukasten sotaista kuntoa, ennenkuin nykyinen sota avasi silmämme. Tulevan ajan valtiomiesten ratkaistavaksi jää kysymys, onko nykyisen menettelytavan annettava jatkua, ei ainoastaan Afrikalle, vaan itse Europallekin vaaraksi. Toivoisin yhtenä seurauksena nykyisestä sodasta olevan, että ne vallat, joilla on keski-Afrikassa etuja valvottavana, yhteisessä neuvottelukokouksessa ehdottomasti kieltäisivät kaiken sotilasopetuksen antamisen alkuasukkaille koko tällä alueella."

Entäpä, jos alkuasukkaat jonakin päivänä huomaisivat, että heilläkin on etuja valvottavana keski-Afrikassa, eivätkä pyytäisi valkoisilta lupaa pitääkseen mielensä mukaisia sotilasharjotuksia?

SOTARUKOUKSET

ovat taas kovasti muodissa nykyään. Vasta oli Ville-keisarin palavaa jumalisuutta uhkuva vuodatus meidänkin lehdessämme. Nyt kiertää italialaisten ylen henkevä sotarukous Amerikan sanomalehdistössä. Kun sota on, niin joka alalla sitä vihollista täytyy pommittaa. Rukouksessa luulisi ryssänkin ryhtäävän saksalaiselle, jos ei missään muussa.

Sisällykseltään kaikki nykyiset sotarukoukset ovat hyvin toistensa kaltaiset. Niitä lukiessa elävästi muistuu mieleen entisen äidin sana lapsilleen: "Nyt lapset rukoilkaa — isä lähtee varkaisiin!"

TEHOKAS PUOLUSTUS.

Irlantilainen, jonka ulkomuoto hyvin selvästi osotti, ettei hän ollut mikään ankara raittiusmies, oli joutunut syytteeseen viinanmyynnistä — syystäkö vai syyttömästi, on meille tietämätöntä.

Sillä juuri kun jutun käsittelyn piti alkaa, kutsui hänen lakimiehensä lautakunnan koolle ja sanoi: "Arvoisat lautakunnan jäsenet, tehkää hyvin ja katsokaa syytettyä silmiin!"

Seurasi juhlallinen äänettömyyden hetki.

"Nyt, herrat lautakunnan jäsenet, uskotteko tosiaan, että tämä syytetty, jos hänellä olisi pullo viinaa, suostuisi sen myymään?"

Lautakunta neuvotteli ainoastaan minuutin, ja sen yksimielinen päätös kuului: "Syytön."

SOTASAALISTA SEKIN.

Englannin pankin säilytettäväksi olivat ruhtinas Bismarckin perilliset aikoinaan jättäneet loppuosan tuon suuren valtiomiehen poliittilista päiväkirjaa "Mietteitä ja muistelmia", jota Bismarck testamentissaan, kielsi julkaisemasta, ennenkuin kaikki siinä kosketellut henkilöt ovat kuolleet. Nyt vaativat englantilaiset lehdet, että mainittu käsikirjotus on vihollisen omaisuutena takavarikoitava ja julkastava — vaikka eihän ukko Bismarck, joka jo on maannut haudassa lähes kaksikymmentä vuotta, enää liene kovin vaarallinen vihollinen Englannille; ei sitä ollut eläissäänkään.

KAPITALISMI RIPPITUOLISSA.

"Pojat ja tytöt joutuvat hunningolle, kun sota hajottaa perheet. Isä kun on sodassa ja äiti käy työssä, joutuvat lapset tekemisiin sen ikävän pikku oikeuden (nuorten oikeuden) kanssa, joka kokee uudelleen rakentaa rappeutuneita koteja" — nuo ovat otsakkeena eräässä Los Angeles Times (tunnetun sosialistisyöjä)-lehden vaikerruksessa, missä kerrotaan muutamia pöyristyttäviä tosijuttuja.

Alma Whitaker, etevä sanomalehtikirjailija lausuu näistä seikoista puhuessaan: "Kuinka matala se lieneekin, ei ole paikkaa kodin vertaista, — jos se on koti. Mutta kun isä lähtee sotaan ja äiti käy työssä, menee kotielämäkin heikkarilin.

"Kaikista sotivista maista tulleet tiedot kertovat nuorison rikokselliseuden lisääntymisestä, ja tässäkin maassa alkavat sen kaameat vaikutukset jo tuntua. Puutteenalaisista, vajaamielisistä ja poliisivalvonnan alaisista lapsista huolehtiva nuortenoikeuden osasto täällä Los Angeles'issa on tullut maksamaan $4,000 kuukaudessa, kun ennen sotaa päästiin $2,500:lla. Sillä isän mentyä sotaan ja äidin ollessa työssä ei ole ketään, joka pitäisi huolta noista monen monista itseään hoitamaan kykenemättömistä lapsista; ja omaan varaansa jätetyt lapset joutuvat ennemmin taikka myöhemmin tuohon hiljaiseen pikku oikeuteen — nuorten oikeuteen."

— Voi tuntua ilkeydeltä muistuttaa, että "emmekös me sitä sanoneet?" Niitä on kuitenkin, jotka eivät niin helposti unhota entisiä asioita. Kuka ja mikä se kodin hajottaa? Sosialismiko?

✣

"Näyttää siltä, ettei Nebraskan yliopiston hallinto ryhdy tällä kertaa erottamaan viroistaan niitä professoreja, joita Nebraskan valtion maanpuolustusvaliokunta on syyttänyt puuttuvasta amerikkalaismielisyydestä. Yliopistohallinto on kuitenkin ilmaissut aikovansa täst'edes empimättä tarttua 'valtiopetturuutta henkiviin lausuntoihin' ja vaatia tiliile professorit 'Saksan avustamiseen vivahtavasta kylmäkiskoisuudesta'.

"Kuvernööri Keith Neville on julkasemassaan lausunnossa sanonut: "Kun maa on sodassa, ei ole mitään sellaista, mitä yliopistollisella vapaudella tarkotetaan." — Ass. Pressin sähkösanoma.

Kysykääpä professori Scott Nearingiltä, tarvitsiko kuvernöörin liittää lausuntoonsa sanoja "kun maa on sodassa". Pääasia siinä mitä ainakin minä tulin oppineeksi koko yliopistoaikanani, oli ajatteluvapauden puute.

"Perustuslakikonventsioonia ei Indianassa pidetäkään ensitulevalla tammikuulla, sillä valtion ylioikeus on julistanut mitättömäksi lainlaatijakunnan viime talvena hyväksymän asetuksen perustuslakikonventsionin pitämisestä ja rahastamisesta". — Sanomalehtitieto.

Taas kerran, kuka Amerikassa valtaa pitää? Missään valtiossa ei uuden perustuslain säätäminen ole tarpeellisempaa kuin Indianassa. Kansa vaati sitä ja eduskunta suostui kansan vaatimukseen. Mutta suurliikkeitten mielestä entinenkin perustuslaki kelpaa ihmeesti; nyt ei muka ole sopiva aika lisätä kansan oikeuksia.

✣

"Sosialismihuluuden alkuperäisten suunnittelijain hyväntekeväisyys-sosialismi oli veljellisen rakkauden ihanteellista haaveilua. Senaikaisen sosialismin ja Marxin, Proudhonin, Emma Goldmanin ja Sam Gompersin itsekkään ryöstösosialismin välillä on juopa, johonka verraten Coloradon suuri rotko ei ole kuin aitapaalun mentävä reikä". — Los Angeles Times toimitusosastossaan.

— Olipa eri organiseeraaja se kenraali Otis vainaa! Häneltä käy katkensuuntaisten työväenliikkeiden sulattaminen yhdeksi sopusointuiseksi kokonaisuudeksi kuin siimaa. Ollapa meidän puoluesihteeri Germer'issä sinnepäinkään miestä kokoomaan yhteen sosialistit, anarkistit ja patavanhoilliset työväenliikkeet, niin sosialismi olisi huomispäivänä tässä maassa vallan päällä.

"TÖIHIN!" SANOI LAPATOSSU.

Kaikkiin Langladekauntin kaupunkeihin ja kyliin Wisconsinissa on naulattu julistuksia, joissa sanotaan:

"Tehkää työtä taikka menkää hiiteen! Farmarit huutavat työvoiman puutetta, tehtaissa tarvitaan työntekijöitä, ja laki leimaa laiskottelijat irtolaisiksi. Sheriffille ja poliiseille on annettu määräys vangita kaikki joutilaana kuleksijat. Rangaistus: kolme kuukautta pakkotyötä".

Siinä kauntissa on eräillä milwaukeelaisilla kuponginleikkaajilla kesäasuntonsa. Välttääkseen kolmen kuukauden pakkotyötä, täytyy heidän kait lähteä viettämään kesäänsä johonkin toiseen kauntiin — vai miten luulette?

San Juanissa, Porto Ricossa ovat sosialistit äskeisissä senaattorivaaleissa saaneet 23,487 ääntä. V. 1914 heidän äänimääränsä oli 4,300. Kaikilla mailman suunnilla näkyy sosialismi olevan jotenkin samalla lailla "kuolemaan päin", kuten porvarilehdet höpsivät.

KANSANKIRJEITÄ

ARIZONA

MIAMI.

Lakon sovittelut epäonnistuneet. Elok. 1 p:nä esitti presidentti Wilsonin edustaja W. P. Hunt ja hallituksen työdepartementin edustaja tuomari Mc. Bride sovitteluehdotuksen Globen ja Miamin piirin kaivosteollisuuskeskushallinnolle, pyytäen mainareita palaamaan työhön. Ehdotuksessa ei ollut mitään myönnytyksiä lakkolaisten vaatimuksiin muuta kuin, että sovittelukomitealle joka oli ennen lakon alkamistakin valittu kompanian työläisistä, annetaan hospitaaliinkin nähden sanomisvaltaa. Tälle voivat työläiset yksityisinä esittää asioita, mutta ei minkään järjestön nimessä, kuului ehdotus.

Elok. 2 p:nä kokoontui piirin kaivosteollisuushallinto. Kokoukseen otti osaa kaikki Amerikan Työväenliittoon kuuluvat järjestöt kaivosteollisuuden alalla ja yksimielisesti päätettiin jatkaa lakkoa niin kauan että työläisten vaatimuksiin on suostuttu ja että kaikki lakon aikana, vangitut on vapautettu ja häädetyt palautettu takaisin kotiinsa. Siis sovinto näyttää olevan etempänä kuin lakon alussa. Tämä koskee ainoastaan Amerikan Työväenliittoon kuuluvain lakkolaisten vaatimuksia. Sovittelukomitea ilmoitti että heillä ei voi olla mitään mahdollisuuksia saada lakkoa sovitetuksi mikäli I. W. W:n vaatimukset ovat kysymyksessä, sillä ne ovat kansalliset ja i. w. w:läiset eivät lupaa palata työhön ennenkuin kaikkialla on vaatimukset viety voittoon.

Jotakin on tekeillä yhtiöillä kaivoksien käyntiinpanon suhteen, koska tänään häädettiin yhtiön alueella olevia työläisiä pois asunnoista ja häädönalaisiksi ovat etupäässä joutuneet kaikki suomalaiset ensin. Heille oli ilmoitettu, että heitä ei enempi tulla tarvitsemaan; ovat kai huomanneet, että suomalaiset ovat yleensä sellaista väkeä, että heistä on mahdoton saada yhtiön kannattajia. — (Raport. M. J.).

WASHINGTON

SEATTLE.

Seattlen suurimman teurastuslaitoksen, Frye & Co:n, työläiset tekivät tänä aamuna lakon, vaatien 8 tunnin päivää ja parempaa ruokaa. Kaikki työläiset läksivät yksimielisesti, miehet ja naiset. Lakkokutsun on antanut I. W. W., joka myös johtaa lakkoa.

Mahtva lakkolaisten joukkokokous. Yli 4,000 henkeä otti osaa sunnuntaina pidettyyn, lakossa olevien metsätyöläisten toimeenpanemaan kokoukseen Dreamland Rink'issä. Puhujina esiintyivät Kate Sadler, Clifford Ellis, J. T. Doran, y.m.

Protestipäätös myös hyväksyttiin lähetettäväksi Frank Littlen murhan johdosta Montanan kuvernöörille ja Yhdyscaltain presidentille.

Kolehti tuotti $271. — E. V.

TACOMA.

Väärän päivämäärän, kori-iltamia koskevan, kirjoitin viime kirjeessä, joten täytyy oikaista se nyt. Ilmoitin että osastolla on kori-iltamat 12 p. t. k. se oli väärin muistettu minun huonolla päälläni. **Kori-iltamat onkin 18 p. elok.** Ja kuten jo sanoin, siellä on hyväsisältöisiä koreja. Ensimäinen osaston kokous on 12 p. t. k.

Ensimmäinen kuolemantapaus American Laken sotaväen leiripaikalla tapahtui, t. k. 3 p:nä Eräs nikkari nimeltä Vinas joutui miehiä kulettavan auton (Miehet kuletetaan vapaasti Takomaan illoilla) alle tullessaan ales siitä 15 st. ja Pacific ave. kulmassa auton vielä liikkuessa. Hän kaatui katuun ja takimmaiset pyörät menivät hänen ylitsensä. Mies kuoli matkalla hospitaaliin. Hän oli 64 vuotta vanha perheellinen mies.

Se lopetti vapaakyydin autoilla, tästä lähtein kuljetetaan vapaasti N. P. rautatietä, ylimääräinen juna lähtee joka aamu 6:45 Union asemalta ja 5:45 American Laken asemalta. Nykyisin kulkee noin 500—600 miestä Tacomassa yötä. Sanotulla kasarmirakennuksella pitäisi olla nyt yli 6,000 miestä työssä. Se on suuri joukko. Eilen tuotiin sinne ensimmäinen rannikko tykkiväkiosasto kurissapitämään uppiniskaisia. Jos satutaan kuulemaan joku I. W. W:n agitaattori puhelevan tai jakavan lentolehtisiä niin marsitetaan hänet heti head-